

Nataša Tešanović
Sarajevo, 2026.

IZVJEŠTAJ i ANALIZA

*Istraživanje medijskih sloboda u
Bosni i Hercegovini 2026. godine*

Impressum

Izdavač

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES)
Ured u Bosni i Hercegovini
Kupreška 20, 71 000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
bih@fes.de

Za izdavača

Sarah Hees-Kalyani

Kontakt

Tanja Topić
tanja.topic@fes.de

Dizajn i prelom

Renato Juričev

Isključiva odgovornost za sadržaj ove publikacije pripada autoru/ici. Stavovi izraženi u ovoj publikaciji nisu nužno stavovi Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) ili organizacije za koju autor/ica radi. Komercijalno korištenje medija koje izdaje FES nije dozvoljeno bez pisanog pristanka FES-a. Publikacije FES-a ne smiju se koristiti u predizborne svrhe.

Sarajevo, 18. 5. 2026.
©Friedrich-Ebert-Stiftung e.V.

ISBN 978-9926-576-33-2

CIP zapis dostupan u COBISS sistemu Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH pod ID brojem **69841670**

Sva druga izdanja Friedrich-Ebert-Stiftung možete naći na:
www.fes.de/publikationen

Nataša Tešanović

IZVJEŠTAJ i ANALIZA

*Istraživanje medijskih sloboda u
Bosni i Hercegovini 2026. godine*

Sarajevo, 2026.

Sadržaj

UVOD	3
REZULTATI ISTRAŽIVANJA	4
ZAKLJUČCI I PREPORUKE	11

UVOD

Istraživanje o medijskim slobodama u Bosni i Hercegovini za 2026. godinu nastavak je prakse izrade kvantitativnih istraživanja pod istim nazivom, uspostavljene još 2009. godine, što omogućava praćenje i upoređivanje podataka, rezultata i trendova i daje dovoljno osnova za definisanje smjernica djelovanja, prije svega za novinare i medijsku zajednicu. Ovogodišnje istraživanje, objavljeno u aprilu mjesecu, poseban fokus stavlja na stanje medijskih sloboda u BiH, odnosno u Federaciji BiH i Republici Srpskoj, uz navođenje uporednih podataka za period od 2018-2026. godine.

Istraživanje je sprovela agencija PRIME Communications, sa sjedištem u Banjoj Luci u periodu između 22. marta i 7. aprila 2025. godine. Korištena je CATI metoda (kompjuterski potpomognuto telefonsko anketiranje) na uzorku od 502 ispitanika (prošle godine je bilo 509), od čega 332 iz Federacije BiH, 160 iz Republike Srpske (6 manje nego u prethodnom istraživanju) i 10 iz Distrikta Brčko. O strukturi ispitanika znamo da su stariji od 18 godina, a navedeni su i još neki demografski podaci (pol, dob, obrazovanje, radni status, nacionalnost, te geografska distribucija, sa izuzetkom podataka o odnosu urbanog i ruralnog stanovništva). Kao i kod prethodnih istraživanja, i ovdje je navedeno da su anketari prilikom poziva tražili da razgovaraju s punoljetnom osobom u domaćinstvu, koja je zadnja imala rođendan. Standardna greška uzorka iznosi $\pm 4,4\%$.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Iako se društveno-politički kontekst u kome se vršilo ovogodišnje istraživanje, nije bitnije promijenio u odnosu na prethodni period (tu prije svega mislimo na ekonomsku stagnaciju, demografsko osipanje, uticaj globalnih dešavanja, slabljenje institucija i, naročito, politički uticaj i kontrolu u gotovo svim sferama života), rezultati istraživanja pokazuju i neke nove trendove, na šta će biti ukazano i u ovom izvještaju.

Ono što je ostalo nepromijenjeno u odnosu na prethodna istraživanja, jesu razlike u odgovorima na većinu pitanja između ispitanika iz Republike Srpske i Federacije BiH. To uočavamo već na prvom pitanju: **KOME GRAĐANI BiH NAJVIŠE VJERUJU.**

U 2026. godini građani BiH najviše vjeruju medijima i skoro podjednako institucijama vlasti i vjerskim zajednicama što je slično podacima iz 2025. godine. Potom se vjeruje međunarodnoj zajednici i nevladinom sektoru. Političke stranke i političari uživaju najmanje povjerenja među građanima BiH. U odnosu na 2025. godinu, bilježimo generalno povećanje povjerenja i to najviše u NVO sektor i institucije vlasti. U FBiH najviše se vjeruje medijima, a potom institucijama vlasti i vjerskim ustanovama. U RS, najviše se vjeruje vjerskim zajednicama, pa tek onda institucijama vlasti i medijima. Takođe, povjerenje u institucije generalno je trenutno veće kod stanovnika FBiH, nego kod stanovnika RS. Povjerenje u političke partije i političare veće je u RS, nego u FBiH. U odnosu na 2025. godinu povjerenje građana RS u NVO i međunarodnu zajednicu je veće, što je rezultat splašnjavanja kampanje dijela političkog i medijskog establišmenta protiv OHR-a, pojedinih ambasada i nevladinih organizacija, koji je postojao u 2025. godini. S tim u vezi je, rekli bismo, i ovogodišnji rast povjerenja u medije u odnosu na prethodnu godinu, kada je čak 80% ispitanika u RS bilo potpuno nezadovoljno njihovim radom. U FBiH procenat nezadovoljnih radom medija u poređenju sa prošlom godinom je porastao za 10%, ali u ovom entitetu ipak i dalje pokazuju veći stepen povjerenja u sredstva informisanja i novinare, nego što je to slučaj sa ispitanicima u RS.

Prema mišljenju dvije trećine ispitanika u BiH (njih 68,9%) sloboda medija u FBiH je djelimično prisutna, dok 9,4% misli da je potpuno prisutna, a 12,2% da uopšte nije

prisutna. Sloboda medija u Republici Srpskoj je djelimično prisutna za 31,1% stanovnika BiH, dok 37,2% smatra da uopšte nije prisutna. U Federaciji BiH misle da sloboda medija u RS nije uopšte prisutna (44,1%), dok to isto smatra 24,5% stanovnika RS. U RS nešto više od polovine ispitanika smatra da je sloboda medija djelimično prisutna.

Najveće prepreke za slobodan rad medija u BiH su njihova politička zavisnost, opšta politička klima u državi, finansijska zavisnost i nedovoljna profesionalnost. U poređenju s prošlom godinom bilježimo samo rast od 7% kod stavke opšta politička klima, zahvaljujući činjenici da je i u FBiH uvećan procenat onih koji misle da upravo ona negativno utiče na rad medija (njih oko 8%). U Republici Srpskoj raste procenat ispitanika koji smatraju da je opšta politička klima u BiH značajniji faktor uticaja na medijske slobode u 2026. godini u odnosu na 2025., ali i onih za koje je ozbiljan faktor negativnog uticaja na rad medija predstavlja neadekvatan zakonski okvir (20%).

Najveći uticaj na rad medija imaju političari i političke stranke i to misli 74,1% stanovnika BiH. Smanjio se procenat ispitanika BiH koji smatraju da OHR i međunarodna zajednica imaju uticaj na medije, prije svega zahvaljujući rezultatima u Republici Srpskoj, čiji su građani u proteklom periodu označavali OHR i međunarodnu zajednicu kao glavne faktore uticaja na medije. U oba entiteta primjećuje se rast uticaja političara i stranaka, dok se u FBiH bilježi pad uticaja vlasnika medija. Dvije trećine stanovnika BiH smatra da je kriminalizacija klevete i mogućnost krivičnog gonjenja novinara i urednika uticala na slobodu medija u RS, dok svaki četvrti stanovnik Republike Srpske smatra da to uopšte nije uticalo.

Ono što je konstanta u prošlogodišnjem, ali i istraživanjima medijskih sloboda u BiH iz ranijih godina, jeste uvjerenje građana da upravo političari i političke stranke prednjače u kršenju novinarskih prava i medijskih sloboda. To ove godine smatra skoro tri četvrtine građana BiH. Da OHR i međunarodna zajednica krše novinarska prava i medijske slobode smatra tek 7,8% stanovnika BiH. Takav stav, uprkos trendu pada u odnosu na prethodnu godinu, prije svega dijele stanovnici RS, njih 20,8%. U FBiH političari i političke stranke su ti koji se doživljavaju kao glavni kršioци novinarskih i medijskih prava i sloboda.

79,4% ispitanika u BiH je mišljenja da je rad novinara politički motivisan. U odnosu na 2025. godinu kod stanovnika Republike Srpske bilježimo pad od oko 9% onih koji smatraju da je rad nekih novinara politički motivisan (podsjećanja radi, u 2025. godini, ovaj procenat je iznosio visokih 96,4%).

U ovoj godini procenat onih koji napade na novinare smatraju opravdanim je 5,2% stanovnika BiH, od toga 4,2% iz Federacije BiH i 7,6% iz RS.

Kada se govori o unapređenju novinarskog rada i kvaliteta izvještavanja, vidimo da ispitanici ističu skoro sve ponuđene opcije kao važne, ali i ovdje postoje razlike među entitetima. U FBiH smatraju da treba pooštriti kriterijume za ulazak u novinarsku profesiju, unaprijediti sistem obrazovanja novinara i omogućiti im bolje materijalne uslove. Stanovnici RS smatraju da prevashodno treba poboljšati uslove rada novinara, potom osigurati bolju primjenu zakona o zaštiti prava novinara, a tek onda poboljšati i sistem njihovog obrazovanja.

I ovo istraživanje je pokušalo da da odgovor na pitanje preko kojih medija se informišu građani BiH. Rezultati su uporedivi sa prošlogodišnjim, ali izvjesnu konfuziju bi mogla da unese činjenica da je internet, baš kao i prethodnih godina, tretiran kao medij, a ne kao platforma preko koje i tzv. tradicionalni mediji plasiraju svoj sadržaj (web stranice i portali televizijskih i radio stanica, novina i časopisa), a u istraživanju su posebno navedene društvene mreže, koje su svakako i samo na internetu. Tako se putem interneta informiše 37,3% stanovnika BiH - dodaju li se tome društvene mreže (30,5%), stiče se utisak da su tzv. mediji izgubili bitku u borbi za primat u informisanju građana. Prema ovoj podjeli, najveću postojanost i održivost među potonjim medijima ima televizija, koja je prvi izvor informacija za 26,7% stanovnika BiH. Po ovom pitanju stanovnici oba entiteta su saglasni: i kod jednih i kod drugih, internet je prvi izbor za informisanje, slijede društvene mreže, dok je televizija na trećem mjestu.

Ispitanici na sličan način ocjenjuju i kvalitet informacija koje dobijaju preko različitih medija. Internet i ovdje dominira (48,3%), dok je na drugom mjestu televizija (35,9%). Zanimljivo je da su u FBiH televizija i internet po ovom pitanju izjednačeni, dok u RS internet ima primat. Društvene mreže nisu prepoznate kao dominantan izvor valjanih informacija.

Povjerenje u rad institucija

Na početku ove analize dat je grubi pregled institucija u koje građani imaju odnosno nemaju povjerenja. Na nivou

BiH građani najviše vjeruju medijima, potom vjerskim zajednicama, te institucijama vlasti. Zatim slijede međunarodna zajednica i nevladine organizacije, dok su na dnu ljestvice političke stranke i političari.

Republika Srpska izrazito slabo vjeruje međunarodnoj zajednici i nevladinim organizacijama (1,8%), dok u Federaciji BiH najmanje povjerenja uživaju političari (2,6%) i političke stranke (6%). Međunarodna zajednica kod stanovnika FBiH i dalje kotira prilično visoko, iako je procenat povjerenja u blagom padu u poređenju sa onim iz 2025. godine. Istovremeno se bilježi rast povjerenja u nevladine organizacije. Kada je riječ o institucijama vlasti, njima u FBiH vjeruje polovina ispitanika. U RS taj procenat je prošle godine iznosio tek 16,8% anketiranih, a ove godine je porastao na 46,5%. Za razliku od prošle godine, kada su vjerske zajednice imale gotovo jednaku podršku u oba entiteta, ove godine je taj odnos promijenjen: u Republici Srpskoj, vjerskim zajednicama vjeruje čak 66,7% ispitanika, a u Federaciji BiH 45%.

Uprkos relativno visokoj poziciji institucija vlasti na skali povjerenja u 2026. godini, primjetno je da je povjerenje građana BiH u institucije tokom proteklih devet godina, dakle u periodu od 2017. do 2026. godine opadalo. Istovremeno, političari su zabilježili najnižu razinu povjerenja u 2025. godini i ona je iznosila 7,3%. Ovdje valja podsjetiti da su političari i političke stranke najveće povjerenje građana uživali 2020. godine, u jeku pandemije korona virusa: i to političari – 34%, a političke stranke – 39%. S druge strane, nevladin sektor se sa 17,3% iz prošle godine, što je najniža razina povjerenja u periodu od 2017. godine, popeo na 34,5%, prije svega zahvaljujući rastu u Republici Srpskoj, Međunarodna zajednica je s ukupnim rezultatom od 32,9% povjerenja zadržala prošlogodišnji nivo, ali i onaj iz 2017. godine, no teško da će skoro dostići rekord iz pandemijskog perioda, kada joj je vjerovalo 63% ispitanika u BiH. Institucije vlasti su u kontinuiranom blagom oporavku od 2021. god. (45,8% povjerenja u 2025., odnosno 54,2% u 2026. godini). Podsjećanja radi, 2017. godine su bile na tek 24%. Medijima se i dalje najviše vjeruje, mandata nešto manje u odnosu 2018. do 2022. kada im je vjerovalo preko 70% građana BiH.

Zadovoljstvo radom medija i novinara

Kada je u pitanju ocjena zadovoljstva radom medija i novinara, ispitanicima su bile ponuđene sledeće mogućnosti: u potpunosti sam zadovoljan, donekle sam zadovoljan, donekle sam nezadovoljan, u potpunosti sam nezadovoljan i ne znam. Na toj skali najviše je onih donekle zadovoljnih, ukupno 49%, donekle nezadovoljnih je 22,9%. Potpuno nezadovoljno radom medija i novinara je 17,3%, što je gotovo duplo manje od prošlogodišnjih 31,4%. Isti je procenat potpuno zadovoljnih i prošle i ove godine. U

potpunosti i donekle radom medija i novinara nezadovoljno je 63,5% građana Republike Srpske, što je ipak daleko manje od prošlogodišnjih čak 96,2%. U odnosu na 2025. godinu procenat stanovnika BiH zadovoljnih radom medija u RS je u 2026. godini porastao sa 9,9% na 16,7%. Broj ispitanika u Republici Srpskoj koji su zadovoljni radom medija u RS raste (25,8 posto), mada je procenat nezadovoljnih i dalje visok - 70%), dok u F BiH procenat nezadovoljnih radom medija u RS iznosi 54,3%.

Analiza uporednih podataka za period od 2017. godine do danas, pokazuje kontinuirani rast zadovoljstva radom novinara i medija u Federaciji BiH i na nivou cijele zemlje. To zadovoljstvo je kulminiralo 2025. zahvaljujući odgovorima stanovnika većeg entiteta. Iste godine, stanovnici Republike Srpske su bili maksimalno nezadovoljni radom medija u FBiH. 2025. mediji iz Republike Srpske su dobili najnižu ocjenu od stanovnika Federacije u posmatranih 8 godina, s tim što medijima u svom entitetu tada nisu bili zadovoljni ni sami stanovnici Republike Srpske. To je donekle ublaženo ove godine.

Sloboda medija

U vezi sa prethodnim su i rezultati istraživanja stepena slobode medija. Na pitanje koliko je ona prisutna u Federaciji BiH, 78,8% ispitanika na nivou BiH ocjenjuje da je djelimično ili potpuno prisutna (što je pad u odnosu na prethodnu godinu od oko 13%). Ispitanici u FBiH, njih 85,3% smatra da je sloboda medija u njihovom entitetu u potpunosti ili djelimično prisutna. I anketirani iz Republike Srpske visoko ocjenjuju stanje medijskih sloboda u FBiH; njih 64,5% misli da je ona djelimično ili u potpunosti zastupljena (što je ipak pad u odnosu na prošlogodišnjih 83,2%).

O stanju medijskih sloboda u Republici Srpskoj, ispitanici kontinuirano imaju negativniji stav. U percepciji njenih stanovnika, u proteklom periodu, najniži nivo slobode mediji su imali 2021. i 2025. godine, a kontinuirani pad se bilježi od 2018. godine. U Federaciji BiH čak 35,6% ne zna kakva je sloboda medija u Republici Srpskoj.

Prepreke slobodnom radu medija

Za većinu stanovnika BiH najveća prepreka slobodnom radu medija je politička zavisnost. Takav stav ima 66,9% ispitanika. U FBiH taj procenat iznosi čak 72%, u Republici Srpskoj 56,6%. U ovom entitetu glavni kočničar za nesmetan, slobodan i profesionalan rad medija je opšta politička klima, u procentu od 64,8%.

41,4% ispitanika iz FBiH smatra da je finansijska zavisnost ta koja negativno utiče na slobodan rad medija. U

Republici Srpskoj tek 8,8% vidi ovaj faktor kao dominantan. Oni smatraju da je mnogo veći problem neadekvatan zakonski okvir (25,8%) i u tome se značajno razlikuju od stanovnika Federacije (gdje to misli samo njih 4,2%). Kada je u pitanju uticaj nedovoljne profesionalnosti samih medija i novinara na medijske slobode, ona je važna za 27,6% ispitanika iz Federacije BiH i 9,4% iz Republike Srpske.

Ako se posmatra period od 2018. godine do danas, može se uočiti da na nivou BiH raste uvjerenje o tome da politička ovisnost i politička klima predstavljaju najveće prepreke za slobodan rad medija. Najveće oscilacije u posmatranom periodu primjećujemo kod finansijske zavisnosti, koja je bilježila pad važnosti na skali percipiranih faktora u periodu 2020-2022. god., potom rast, i onda ponovni pad u 2024. god. da bi u zadnje dvije godine opet donekle skočila. Slično je i sa zakonskim okvirom, koga na nivou BiH ispitanici ne doživljavaju kao bitan faktor, ali koji oscilira iz godine u godinu. U FBiH, doduše, zakonski okvir je svake godine sve niže pozicioniran na skali važnosti, dok raste politička zavisnost. U RS primjećujemo prvo kontinuiran rast uticaja političke zavisnosti na nesmetan rad medija u BiH u periodu od 2018. do 2022. godine, potom nagli pad u 2023. godini, da bi u zadnje tri godine taj faktor opet bilježio rast. Slično je i sa uticajem političke klime. Takođe je zanimljivo da su ispitanici iz RS neadekvatan zakonski okvir smatrali ozbiljnijom preprekom normalnom radu medija u 2019. i 2020. godini, potom u 2023. (kada je i vraćena kleveta u Krivični zakon Republike Srpske), nego zadnje tri godine (kada je KZ stupio na snagu). Ipak, kada se od ispitanika u oba entiteta tražio odgovor na izdvojeno pitanje, koliko je mogućnost krivičnog gonjenja novinara i urednika uticala na slobodu medija u Republici Srpskoj, oni su u vrlo visokom procentu odgovorili da je veoma uticala. Ovako misli i 69,7% građana FBiH i 65,4% RS. Istovremeno, 25,8% ispitanika iz Republike Srpske smatra da uopšte nije uticala.

Uticaj na rad medija

Po ovom pitanju postoji najveća saglasnost među ispitanicima iz Federacije BiH i Republike Srpske; u 2026. godini najveći uticaj na rad medija imaju političari i političke stranke. Kod pitanja koji je drugi faktor sa najvećim uticajem na rad medija, ponovo uočavamo diskrepancu u odgovorima na nivou dva entiteta. Za ispitanike iz RS to su OHR i međunarodna zajednica (21,4%), a za one u Federaciji BiH - vlasnici medija i urednici (18,6%). Za stanovnike FBiH, OHR i međunarodna zajednica utiču na rad medija u procentu od samo 1,5%, dok su za stanovnike RS, vlasnici medija i urednici po uticaju na rad medija izjednačeni sa uticajnim ljudima i biznismenima (4,4%).

Kada se posmatra period u kome su vršena ispitivanja o tome koji sve faktori utiču na rad domaćih medija (2018-2026), primjetno je da, sa izuzetkom prošle godine i visokom percepcijom uticaja međunarodne zajednice među ispitanicima u RS, postoji kontinuitet u gotovo svim posmatranim godinama u pogledu redosljeda faktora uticaja na rad medija u BiH, kao i visoko saglasje u tome da apsolutno dominantan uticaj na rad medija imaju političari i političke stranke.

Kršenje novinarskih prava i sloboda

U korelaciji sa odgovorima na prethodno pitanje, jest i ono koje se tiče faktora koji prednjače u kršenju novinarskih prava i sloboda. Za sve ispitanike to su ubjedljivo političari i političke partije. Tako je bilo i 2025. godine. Sličnosti vidimo i kod odnosa prema OHR-u i međunarodnoj zajednici, koji su za ispitanike u RS drugi po važnosti faktor kršenja novinarskih prava i sloboda, mada se taj procenat prepolovio u poređenju sa onim iz 2025. U Federaciji BiH tek nešto više od 1% građana ima negativan stav prema OHR-u i međunarodnoj zajednici. Za ispitanike u ovom entitetu, mnogo veći problem predstavljaju vlasnici medija i urednici (17,4%). U RS taj procenat je samo 6,3%, što je čak i rast u odnosu na prošlu godinu. Vjerske zajednice, uticajni biznismeni i poslovni ljudi i nevladin sektor, ukupno jedva da prelaze 5% percipiranog uticaja na kršenje novinarskih prava i sloboda.

Napadi na novinare

Ovo pitanje posebno zavređuje pažnju, budući da se tu uočava velika i pozitivna promjena u odnosu na raniji period, a posebno 2023. godinu, kada je čak 74% ispitanika iz Republike Srpske izjavilo kako su napadi na novinare ponekad opravdani. Na isto pitanje postavljeno u 2025. godini odgovor je bio jednoglasan: svi ispitanici su odbacili bilo kakvu opravdanost napada na novinare, a slično misle i ove godine.

Kritike za političku motivisanost

Nezadovoljstvo građana radom novinara i medija najviše je uzrokovano utiskom o postojanju visokog stepena političke motivisanosti u njihovom radu. Za tako nešto novinare optužuju sami političari, a građani im u visokom procentu daju za pravo. Sa takvim stavom se ne slaže 10% građana BiH, što je ipak duplo više nego prošle godine, na šta je vjerovatno uticao pad procenta ispitanika iz Federacije koji ne zna odgovor na to pitanje (prošle godine ih je bilo čak 19,3%, ove godine je 13,9%). Gledajući period od 2018. godine do danas, raste utisak o političkoj motivisanosti u radu novinara.

Unapređenje novinarskog rada i kvaliteta izvještavanja

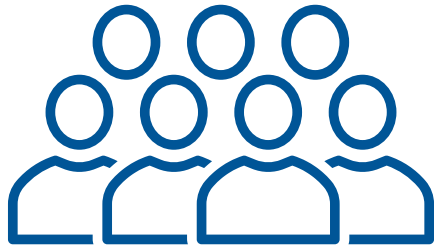
Kod ovog pitanja Ispitanicima su ponuđeni sljedeći odgovori: poboljšanje finansijskog položaja novinara, zatim ukupnih uslova za njihov rad, unapređenje zakonskog okvira i sistema njihovog obrazovanja i, na kraju, pooštavanje kriterija za ulazak u novinarsku profesiju. Na razini cjelokupne BiH ispitanici uglavnom daju podjednaku važnost svim navedenim predlozima; nešto veći procenat je onih koji smatraju da prije svega treba poraditi na postavljanju viših standarda i kriterija da bi se neko uopšte mogao baviti novinarstvom. Ovaj odgovor posebno je dominantan u FBiH (skoro 80% ispitanika), za razliku od građana RS (22,6%). Za njih, mnogo važnije je poboljšanje uslova u kojima rade novinari i donošenje zakona kojima bi se zaštitila njihova prava. Razlika između dva entiteta se ogleda i u stavu prema prvom ponuđenom prijedlogu; 60 posto ispitanika Federacije BiH smatra kako treba da se poboljšaju materijalni i finansijski uslovi za rad novinara, sa čim se slaže samo 19% građana Srpske.

Prvi izvor informacija

Na listi ponuđenih odgovora u ovom upitniku su se našli televizija, radio, dnevne novine, sedmični listovi i magazini, te internet i društvene mreže. Pretpostavlja se da internet obuhvata web portale, odnosno web stranice i tzv. tradicionalnih medija, budući da su društvene mreže odvojene. Što se tiče odgovora na nivou BiH, internet i televizija su najvažniji izvori informisanja: 37,3%, odnosno 26,7%. Na trećem mjestu su društvene mreže, a dnevne novine, radio te sedmične novine i magazini se pojavljuju u zanemarivom procentu. U Republici Srpskoj je slična situacija kada se govori o novinama i sedmičnim izdanjima. S druge strane, uočavamo apsolutnu dominaciju interneta (45,9%) i društvenih mreža (35,8%), dok je televizija na trećem mjestu sa 15,7%.

Kvalitet informacija

Rezultati istraživanja koji se odnose na percepciju kvaliteta informacija koje građani dobijaju posredstvom gore pobrojanih sredstava informisanja, korespondiraju sa podacima o prvom izvoru informacija. Da najkvalitetnije informacije pruža Internet, smatra skoro polovina stanovnika oba entiteta, s tim što u Federaciji BiH društvene mreže nisu toliko zastupljene (4,2%) koliko u Republici Srpskoj (34,6%). 45,8% stanovnika FBiH preferira televiziju, koja je ipak pala na drugo mjesto u poređenju s prošlom godinom. U Republici Srpskoj je na trećem mjestu, sa nepunih 15%.

Tvrdnje vezane za politički uticaj u medijima u vezi sa ženskim pravima, napadima i odnosom prema novinarkama i njihovom zaštitom

Anketirani su mogli da biraju između odgovora da se potpuno slažu sa navedenim tvrdnjama ili da se uopšte ne slažu, uz mogućnost da gravitiraju jednom ili drugom odgovoru, što je grafički prikazano nijansiranjem ružičaste boje za „potpuno se slažem“ i narandžaste „uopšte se ne slažem“. Na grafičkom prikazu svjetlija varijanta roze boje predstavlja decidniju tvrdnju (potpuno se slažem), a malo tamnija za „slažem se“, dok je tamnija nijansa narandžaste na kraju skale, i „boji“ one koji se uopšte ne slažu sa postavljenom tvrdnjom, dok svjetlija pokriva one koji se „donekle ne slažu“.

TVRDNJA br. 1:

Političari - muškarci i druge osobe u javnom prostoru učestalo krše profesionalna i ljudska prava novinarki tokom susreta sa medijima i putem društvenih mreža!

Sa ovom tvrdnjom se u BiH potpuno slaže 17,4 posto ispitanika, dok se uopšte ne slaže 9,5% anketiranih. U FBiH potpuno saglasno sa gornjom tvrdnjom je 24,2 posto građana, a u RS se 30,8% ispitanika slaže sa konstatacijom da se prava novinarki konstatno krše u javnom prostoru od strane muškaraca – političara i drugih.

TVRDNJA br. 4:

Medijske kuće i organizacije za zaštitu ženskih ljudskih prava trebale bi efikasnije reagovati u slučajevima uvredljivog govora i javnog nasilja prema novinarkama.

Građani BiH su prilično ravnomjerno raspoređeni po ovom pitanju; po 1/3 ispitanika se potpuno slaže, djelimično slaže i ne slaže, a njih 2,2% se nikako ne slaže.

TVRDNJA br. 2:

Način obraćanja i govor političara prema novinarkama se bitno razlikuje od govora i obraćanja muškarcima - novinarima, snimateljima, i drugim muškarcima u medijima.

Slično kao i kod prethodne tvrdnje najveći procenat slaganja (35,4%) ali i potpunog neslaganja sa istom (13,9%), primjećujemo kod građana Republike Srpske. Visok je postotak onih koji se ne slažu (46,2%). Istina, tek 1,3% njih se u potpunosti slaže sa ovim stavom. Takvih je u Federaciji BiH 27,8%. Djelimično se slaže njih 42,3%, ne slaže se njih 24,2%, a u potpunosti se ne slaže 5,7%.

TVRDNJA br. 5:

Državne institucije i tijela odgovorna za ravnopravnost žena i muškaraca, kao i pravosuđe, trebali bi više i efikasnije raditi na kažnjavanju napada na novinarke, bez obzira jesu li napadači političari, osobe na javnim funkcijama ili obični građani.

U Federaciji BiH sa gornjom konstatacijom se, djelimično ili posve, slaže preko 88% građana. U RS taj procenat je nešto manji od 50%, koliko otprilike iznosi i postotak onih na drugom kraju skale (nimalo ili djelimično saglasnih).

TVRDNJA br. 3:

Govor političara i obraćanje novinarkama na preskonferencijama i drugim javnim događajima je diskriminirajući, nepristojan, predstavlja rodno zasnovano nasilje i u suprotnosti je s ustavnim načelima i zakonskim propisima države i entiteta.

Ovako oštra i decidna tvrdnja u vezi sa ponašanjem i verbalnim uvredama novinarki od strane političara, koje se definišu kao rodno zasnovano i protivustavno/protivzakonito nasilje, imala je više apsolutnih pristalica u FBiH – njih 27,7%. U Republici Srpskoj takvih je samo 2,5%, ali onih koji se ipak slažu s ovom tvrdnjom je mnogo više – 33,5%.

TVRDNJA br. 6:

Državne institucije i pravosuđe, trebali bi više i efikasnije raditi na kažnjavanju napadača na novinarke, bez obzira je li riječ o političarima, osobama na javnim funkcijama ili običnim građanima.

U ovoj tvrdnji se fokus više stavlja na to da li veći stepen odgovornosti, kada su u pitanju napadi na novinarke, imaju političari, osobe na javnim funkcijama ili građani i da li, ako imaju, proporcionalno treba da budu i kažnjeni. U Federaciji BiH njih 53,5% se potpuno slaže s ovom konstatacijom, njih 35,3% se donekle slaže; u RS, vrlo sličan je procenat onih koji se ne slažu s ovom konstatacijom, njih oko 47% i onih koji se slažu (oko 50%).

STAVOVI O VRIJEDANJU POLITIČARKI

TVRDNJA br. 1:

Posljednju godinu u javnosti i kroz medijske sadržaje se negativno izvještava o političarkama i ženama na javnim funkcijama uz korištenje uvredljivog govora, širenja mržnje i stereotipa na rodnoj osnovi, čime se ruši njihov politički ugled i žensko dostojanstvo.

Sa ovom tvrdnjom se potpuno slaže 21,6% građana BiH. 33,7% se donekle slaže, a 9,8% se uopšte ne slaže. I na entitetskom nivou zapažamo relativno sličnu distribuciju glasova, s tim što je u Republici Srpskoj ipak nešto veći procenat onih koji se sa ovakvom konstatacijom ne slažu (54,2%).

TVRDNJA br. 4:

Mediji bi trebali u većoj mjeri poštovati prava žena, rodnu ravnopravnost i odredbe Kodeksa novinarske etike prilikom izvještavanja o ženama u politici i javnom životu.

Preko 80% ispitanika iz Federacije BiH je donekle ili u cjelosti saglasno s ovom tvrdnjom; u Republici Srpskoj takvih je upola manje: 36,8%. Malo više njih se uopšte ne slaže s ovom tvrdnjom (46,8%), dok je u FBiH takvih tek 13,5%.

TVRDNJA br. 2:

Informacije o ženama – političarkama i na javnim funkcijama u medijskim objavama, a naročito u komentarima na društvenim mrežama, nisu jednako objektivne, profesionalne i podržavajuće kao kad se piše o muškarcima na političkim i javnim funkcijama.

Da postoji različit medijski tretman žena i muškaraca u politici i na javnim funkcijama misli oko 57% ispitanika na nivou BiH. U Republici Srpskoj je najveći postotak onih koji se ne slažu s ovom tvrdnjom 54,2%; u FBiH je posve odbacuje 9,4%, ali je procenat onih koji se s njom u potpunosti slažu 29,9%.

TVRDNJA br. 3:

Komentari na medijske natpise na društvenim mrežama sadrže mnogo više uvredljivog jezika, ponižavajuće i diskriminirajuće ocjene prema ženama u političkom i javnom životu.

Ispitanici u Federaciji BiH se u procentu od 70%, djelimično ili potpuno slažu s ovom tvrdnjom. Taj postotak u Republici Srpskoj iznosi kumulativno 41,5%, a u BiH 61,6%.

Zaključci i preporuke

Jedan od glavnih zaključaka ovog istraživanja je kontinuitet nepovjerenja u političare i političke partije. Ispitanici iz oba entiteta sada se primarno informišu putem interneta, dok su u prethodnoj godini građani FBiH davali prednost televiziji. Do približavanja stavova došlo je i kod onih pitanja u kojima se skalira uticaj različitih faktora na položaj samih novinara i medija kao i kod odgovora o tome kako da se isti poboljša. Određene sličnosti uviđamo i u pitanjima vezanim za odnos medija prema političarkama i političara prema novinarkama. Neke razlike u stavovima koje su bile ogromne su se smanjile. Građani RS su tako 2025. godine u mnogo većem procentu smatrali OHR i međunarodnu zajednicu odlučujućim faktorima uticaja na rad medija i novinara, nego što je to slučaj ove godine, iako se u tome i dalje razlikuju od stanovnika ostatka BiH. U ostalim pitanjima, percepcije ispitanika iz Federacije BiH i Republike Srpske su u priličnoj koliziji i upućuju na različite društveno-političke i medijske prilike. Ove druge su naročito važne, ako se zna da građani sliku o stvarnosti stižu upravo preko medija. To pogotovo treba imati u vidu kod pitanja u kojima ispitanici iz jednog entiteta treba da komentarišu stanje, pojave i fenomene iz drugog.

Upravo zbog ovoga, ali i činjenice da se medijska paradigma uslijed tehnoloških inovacija vrlo brzo mijenja, valjalo bi razmisliti o sljedećem:

1. Da se neke stavke u istraživanju preimenuju i preciziraju (internet kao medij, tretman portala i web strana tradicionalnih medija), termini poput „opšta politička klima“, „uslovi rada novinara“ i sl.
2. Da se paralelno sa ovim kvantitativnim istraživanjem uradi i kvalitativno istraživanje sa fokus grupama, kako bi se dobili odgovori na neka pitanja koja nije moguće dobiti iz telefonskog istraživanja ovog tipa (naročito vezano za primarne izvore informisanja, kvalitet izvora informisanja, čitalačke navike, uticaj naslova i klikbejtova, preciznije informacije u pogledu vrste medija inače li i društvenih mreža ponaosob koje se koriste i njihove korelacije sa demografijom).
3. Da se organizuju zasebni okrugli stolovi sa predstavnicima različitih interesnih grupacija (mediji, političari, NVO), na kojima bi se razgovaralo o uporednim rezultatima iz prethodnih godina i pokušalo doći do valjanih objašnjenja vezanih za trendove proteklih godina, i došlo do smjernica kuda i kako dalje.

